

Lahti

Vaikutusten ennakkoarviointi

Takatasku

8.10.2026

Henna Eskonsipo-Bradshaw, Taisto Tuominen, Risto
Uotila

Kuntalaisvaikutukset

Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset: mm. terveys ja hyvinvointi, yhdenvertaisuus, lapsivaikutukset, sukupuolten ja kieliryhmien välinen tasa-arvo, osallisuus, työllisyys ja elinkeinoelämä, turvallisuus, tietoturva, palvelujen taso, kattavuus ja saatavuus eri alueilla.

1. vaihtoehto: toimintaa jatketaan nykyisellään

- **Palvelut säilyvät:** matalan kynnyksen kohtaamispaikka, edullinen ruokailu, kahvila, hävikkileivän jako ja ryhmätoiminta jatkuvat.
- **Nykyinen käyttö jatkuu:** vuonna 2025 kirjattiin 51 605 osallistumiskertaa, 20 708 lounasruokailua, 15 216 ilmaisleivän hakua ja 10 442 kahvilakäyntiä. Suurin osa kävijöistä käy useamman kerran viikossa.
- **Hyvinvointi ja osallisuus:** toiminta tukee osaltaan eteläisen keskusta-alueen yhteisöllisyyttä, päivärytmiä ja toimintakykyä sekä ehkäisee yksinäisyyttä ja syrjäytymistä, etenkin pienituloisilla eläkeläisillä ja työttömillä.
- **Työllisyyspolku:** tuettu työpajaympäristö ja työkokeilut säilyvät. Vuonna 2025 työkokeiluja oli 60; työhön tai tutkintotavoitteisiin opintoihin sijoittui 13,79 % tavoitteen ollessa 30 %. Työllisyyden kannalta kiinnostavampia ovat jatkosijoittumiset. Esimerkkinä Hollolan seinättömässä työpajassa vuonna 2025 positiiviset jatkosijoittumiset olivat 57 %. Positiivisiksi jatkopoluiksi luetaan yleensä työllistyminen, koulutukseen siirtyminen tai muu tavoitteellinen eteneminen.
- **Palvelun laatuun liittyy riski:** nykymalli nojaa seurakunnan palkattuun henkilöstöön, työkokeilijoihin ja vapaaehtoihin, mutta palkkatuetun työn edellytykset ovat muuttuneet. (palkkatukea ei voi myöntää kunnalle)
- **Epävarmuus:** käyntiluvut eivät kuvaa yksilömäärää tai kävijöiden taustoja esimerkiksi kieliryhmien osalta. Toiminnan vaikuttavuus työllisyyden osalta on matala.

2. vaihtoehto: toiminta ajetaan alas

- **Palvelujen menetys:** nykyinen kohtaamispaikka, edullinen ruokailu, kahvila, hävikkileivien jako ja harrastustoiminta päättyvät tässä toimintamallissa ja tässä toimitilassa.
- **Suurin haitta kohdistuu:** nykyisiin käyttäjiin, erityisesti pienituloisiin, eläkeläisiin ja työttömiin, joille Takatasku tukee arkea, osallisuutta ja sosiaalisia suhteita.
- **Hyvinvointiriski:** yksinäisyys, syrjäytyminen ja arjen toimintakyvyn heikkeneminen voivat lisääntyä, jos korvaavia palveluja ei ole helposti saavutettavissa.
- **Työllisyyspalvelut muuttuvat:** Takataskun työpajassa tarjotut työkokeilu- ja oppimispaikat poistuvat; vuonna 2025 työkokeiluja oli 60 ja vuoden 2026 alussa osallistujia noin 25.
- **Vaikutuksia voidaan lieventää:** palveluohjauksella, ennakoinnalla viestinnällä sekä ruoka-avun, kohtaamisen ja työpajapaikkojen jatkosta sopimisella muiden toimijoiden kanssa. Kaupunki jatkaa hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämistä osana normaalia palvelutuotantoa.
- **Epävarmuus:** pitkän aikavälin vaikutus riippuu käyttäjien palveluvalinnoista ja siitä, mitä toimintaa kaupunki, seurakunta, hyvinvointialue ja järjestöt kohderyhmälle tarjoavat.

Organisaatiovaikutukset

Mm. toimivaltamuutokset, palveluiden tuottamistavat, tehtävien määrä, laatu tai menettelytavat, henkilöstön määrä, asema ja osallisuus, organisaation raportointi-, tiedottamis- ja selvitysvelvoitteet, muut hallinnolliset tehtävät.

1. vaihtoehto: toimintaa jatketaan nykyisellään

- **Yhteistoimintamalli säilyy:** kaupunki ja Lahden seurakuntayhtymä jatkavat toimintakeskuksen ylläpitoa.
- **Henkilöstörakenne jatkuu:** vuonna 2025 toiminnassa oli 12 organisaatioiden työntekijää ja 32 vapaaehtoista; kaupungin työllisyyspalveluista toimintaan sitoutuu arviolta noin 2 henkilötyövuotta.
- **Nykymalli ei jatku täysin entisin ehdoin:** kaupunki ei voi enää myöntää palkkatukea itselleen, eikä seurakunnalla ole resursseja ottaa korvaavaa työnantajavastuuta (Kaupunki voi myöntää palkkatukea seurakunnalle haettaessa).
- **Resurssien vaihtoehtoiskustannus:** työllisyyspalveluiden henkilöstöä sitoutuu toimintaan, jonka vaikutukset jäävät tavoitteesta.
- **Hallinto ja vastuut:** yhteistyösopimus, henkilöstömitoitus, siivous, työturvallisuus, ruokapalvelut ja rahoitus on päivitettävä muuttuneeseen toimintaympäristöön.
- **Myönteinen vaikutus:** yhteistyö, vapaaehtoistoiminta ja vakiintunut osaaminen säilyvät.

2. vaihtoehto: toiminta ajetaan alas

- **Hallittu toimeenpano:** yhteistyösopimuksessa on kuuden kuukauden irtisanomisaika; käytännön järjestelyt ja viestintä tehdään yhdessä seurakuntayhtymän kanssa.
- **Henkilöstö kohdennetaan uudelleen:** kaupungin työllisyyspalvelujen noin 2 henkilötyövuotta voidaan suunnata suoremmin työllistymistä edistäviin palveluihin, palkkakustannukset eivät kuitenkaan poistu.
- **Asiakkuudet siirtyvät:** työkokeilijoille ja muille osallistujille on järjestettävä ohjaus muihin palveluihin ja sovittava käynnissä olevien jaksojen päättämisestä.
- **Kumppani- ja vapaaehtoisvaikutukset:** seurakunnan henkilöstön, vapaaehtoisten ja yhteistyöverkoston tehtävät muuttuvat: tarkat henkilöstövaikutukset riippuvat seurakunnan jatkoratkaisusta.
- **Kiinteistövastuu muuttuu:** Tilakeskus ratkaisee kiinteistön jatkokehityksen.
- **Hallinnollinen työ:** alasajo aiheuttaa kertaluonteisen siirtymävaiheen, mutta sen jälkeen kaupungin sopimus-, ylläpito- ja raportointivastuut vähenevät.

Ympäristövaikutukset

Ihmisten elinolot, terveys ja viihtyvyys, maaperä, luonnon monimuotoisuus, ilmasto, maisema, kaupunkikuva, kulttuuriperintö, rakennettu ympäristö ja yhdyskuntarakenne.

1. vaihtoehto: toimintaa jatketaan nykyisellään

- **Rakennuksen käyttö jatkuu:** lämmön, sähkön, veden, siivouksen ja jätehuollon kulutus säilyy nykyisen toiminnan tasolla.
- **Ruokapalvelujen ympäristövaikutukset jatkuvat:** ruoan valmistus, kuljetukset ja jätevirrat säilyvät; lahjoitusleivän jakelu ehkäisee osaltaan ruokahävikkiä.
- **Paikallinen palvelu:** samaan paikkaan koottu ruokailu, kohtaaminen ja toiminta voivat vähentää asiointimatkoja verrattuna hajautettuihin palveluihin.
- **Rakennettu ympäristö:** Huovilankadun kiinteistö pysyy aktiivisessa palvelukäytössä.
- **Epävarmuus:** toiminnan hiilijalanjälkeä, energiankulutusta tai luontovaikutuksia ei ole erikseen mitattu: olennaisia vaikutuksia maaperään tai luonnon monimuotoisuuteen ei ole tunnistettu.

2. vaihtoehto: toiminta ajetaan alas

- **Suorat kulutukset voivat vähentyä:** sähkön, veden, lämmön, siivouksen, kuljetusten ja jätehuollon tarve pienenee, jos rakennus poistuu käytöstä.
- **Vaikutus riippuu jatkokäytöstä:** tilojen mahdollinen uusi käyttäjä voi ylläpitää kulutuksen: tyhjä rakennus, myynti tai purkaminen tuottavat keskenään erilaiset ympäristövaikutukset.
- **Ruokahävikin ehkäisy on turvattava:** ilmaisleivän jakelun päättyminen voi heikentää hävikkiruoan hyödyntämistä, ellei toiminta siirry muualle.
- **Liikkumisvaikutus on kaksisuuntainen:** muiden palveluiden piiriin siirtyminen voi lyhentää tai pidentää käyttäjien matkoja niiden sijainnin ja saavutettavuuden mukaan.
- **Jatkopäätökset arvioitava erikseen:** kiinteistön uusi käyttö, myynti tai mahdollinen purkaminen edellyttää omaa vaikutusarviointia.

Talousvaikutukset

Väestöryhmien ja kotitalouksien asema ja käyttäytyminen, yritysten toiminta, yritystenvälinen kilpailu ja kansainvälinen kilpailu, markkinoiden toimivuus, kunnallistalouden yhteisöjen rahoitus, voimavarojen jako, työllisyys ja tuottavuus, palvelutuotannon muutos.

1. vaihtoehto: toimintaa jatketaan nykyisellään

- **Kaupungin menot jatkuvat:** vuoden 2026 sisäinen vuokra on noin 116 000 euroa. Lisäksi sähkö ja vesi ovat arviolta 20 000 euroa ja siivoukseen oli varattu 36 000 euroa. Yhteensä noin 170 000 euroa.
- **Työllisyysvaikuttavuus on rajallinen:** vuonna 2025 työhön tai tutkintotavoitteisiin opintoihin sijoittui 13,79 % osallistujista, kun tavoite oli 30 %. Työllisyyden kannalta kiinnostavampia ovat jatkosijoittumiset. Esimerkkinä Hollolan seinättömässä työpajassa vuonna 2025 positiiviset jatkosijoittumiset olivat 57 %. Positiivisiksi jatkopoluiksi luetaan yleensä työllistyminen, koulutukseen siirtyminen tai muu tavoitteellinen eteneminen.
- **Hyvinvointihyötyjä syntyy:** edullinen ruoka, osallisuus ja toimintakyvyn tuki voivat ehkäistä muita kustannuksia, mutta säästöjen määrää ei ole voitu osoittaa.
- **Resurssit eivät vapaudu muuhun:** tilat ja työllisyyspalvelujen henkilöstö pysyvät sidottuina nykyiseen toimintaan.
- **Kokonaisarvio:** nykymallin kustannus–vaikuttavuussuhde on heikko työllisyyden näkökulmasta, vaikka sosiaalinen arvo on tunnistettava.

2. vaihtoehto: toiminta ajetaan alas

- **Suunniteltu säästö:** vuoden 2027 vuokra- ja ylläpitokuluihin kohdistettu säästötavoite on yhteensä noin 170 000 euroa vuodessa. Toimintakeskuksessa työskentelevän työllisyyspalveluiden henkilöstön palkkakustannukset eivät sisälly säästöön.
- **Säästö toteutuu viiveellä:** kuuden kuukauden irtisanomisaika merkitsee, ettei koko vuosisäästö toteudu heti: osa vuoden 2027 säästöstä on katettava muualta.
- **Palkkasäästöä ei synny:** kaupungin työllisyyspalvelujen henkilöstö siirtyy muihin tehtäviin, joten heidän palkkakustannuksensa eivät poistu. Kaupungilla ei ole toimintaan sidottuna muuta henkilöresurssia.
- **Uudelleenkohdentamisen hyöty:** henkilöstöä ja henkilöstöön kytkettyjä määrärahoja voidaan suunnata suoremmin työllistymistä, koulutussiirtymiä ja työnantajayhteistyötä tukeviin palveluihin.
- **Siirtymä- ja kiinteistöriski:** alasajosta, palveluohjauksesta ja mahdollisesti tyhjilleen jäävästä kiinteistöstä voi syntyä kertaluonteisia tai väliaikaisia kustannuksia.
- **Kustannusten siirtyminen:** edullisten palvelujen poistuminen voi lisätä kotitalouksien tai muiden palvelujen menoja; vaikutusta ei ole euromääräisesti arvioitu.

Yhteydet strategiaan

Lahti 2035 – Tehty kestäväksi. Miten asia kytkeytyy tavoitteisiin elinvoimaista kasvua, merkityksellistä elämää ja rohkeaa uudistumista?

1. vaihtoehto: toimintaa jatketaan nykyisellään

- **Merkityksellistä elämää:** toiminta vahvistaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta, aktiivista arkea ja tavoitetta, ettei ketään jätetä yksin.
- **Elinvoimaista kasvua:** työkokeilut ja työssä oppiminen tukevat osaamista ja työelämävalmiuksia, mutta työhön tai tutkintotavoitteisiin opintoihin sijoittuminen on jäänyt tavoitteesta.
- **Kumppanuus:** kaupungin, seurakunnan ja vapaaehtoisten yhteistyö toteuttaa yhteisöllisyyttä yhdessä kumppaneiden kanssa.
- **Tasapainoinen talous:** nykymalli sitoo noin 170 000 euroa vuodessa vuokra- ja ylläpitokuluihin sekä työllisyyspalvelujen henkilöstöä.
- **Rohkea uudistuminen jää vajaaksi:** toiminnan jatkaminen muuttumattomana ei vastaa palkkatukijärjestelmän, vaikuttavuusvaatimusten ja talouden muutoksiin.

2. vaihtoehto: toiminta ajetaan alas

- **Tasapainoinen talous:** vuokra- ja ylläpitomenojen poistuminen tukee säästötavoitetta ja resurssien vaikuttavampaa kohdentamista.
- **Rohkeaa uudistumista:** toimintamallin arviointi ja resurssien uudelleenkohdentaminen tukevat tiedolla johtamista ja palvelujen vaikuttavuuden parantamista.
- **Elinvoimaista kasvua:** vaikutus on myönteinen vain, jos vapautuvat henkilöstöresurssit parantavat työllistymistä, koulutussiirtymiä ja työnantajayhteistyötä.
- **Merkityksellistä elämää:** nykyisen kohtaamispaikan ja edullisten palvelujen menetys heikentää strategian yhteisöllisyys- ja yksinäisyyden vähentämistavoitteita.
- **Strateginen tasapaino:** alasajo on perusteltavissa, jos muutos toteutetaan hallitusti ja osallisuutta, ruoka-apua sekä matalan kynnyksen kohtaamista turvataan kumppanuuksilla.
- **Seuranta:** vaikutuksia tulee seurata säästöjen toteutumisen, työllisyyspalvelujen tulosten ja käyttäjien palveluihin ohjautumisen kautta.